

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Načrt za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050

(COM(2011) 112 konč.)

(2011/C 376/20)

Poročevalec: **g. ADAMS**

Soporočevalec: **g. ZBOŘIL**

Evropska komisija je 8. marca 2011 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Načrt za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050

COM(2011) 112 konč.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 6. septembra 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 474. plenarnem zasedanju 21. in 22. septembra 2011 (seja z dne 22. septembra) s 119 glasovi za, 3 glasovi proti in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor izraža zadovoljstvo, da je načrt Komisije za gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050 vizija za prihodnjo strategijo in poziva vse evropske institucije, naj ga v celoti upoštevajo kot smerokaz za razvoj ukrepov in politik, potrebnih za doseganje ciljev za leto 2050. V tej zvezi se sklicuje na svoje delo pri vodilni pobudi o učinkoviti rabi virov ter na svoje predloge za konferenco ZN o trajnostnem razvoju⁽¹⁾.

1.2 Odbor poziva Svet, Komisijo in Parlament, naj zagotovijo, da se v celoti udeležijo vsi obstoječi, z ogljikom povezani cilji za leto 2020, in razmislijo o možnosti, da bi cilj glede toplogrednih plinov za leto 2020 na podlagi doseženega napredka na pogajanjih COP17 in predvidenega gospodarskega razvoja Skupnosti povečali na 25-odstotno zmanjšanje, čemur bo sledilo dogovorjeno zmanjšanje za 80–95 % do leta 2050.

1.3 Odbor poziva EU, naj sprejme okvirne cilje za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 40 % do leta 2030 in 60 % do leta 2040, nato pa uvede še pravno zavezujoče politike, ki bodo zagotovile tovrstno zmanjšanje. Takšni dolgoročni okvirni cilji so potrebni kot merilo uspešnosti, ki bo vlagateljem in nosilcem odločanja zagotovilo predvidljivost in stabilnost.

1.4 Odbor priporoča, da Komisija pripravi celovit nov sveženj ukrepov, s katerimi bi spodbudili obsežne nove naložbe, ki so potrebne za uresničitev teh novih ciljev. Sveženj bi moral

vključevati okrepitev sistema trgovanja z emisijami kot instrumenta optimizacije stroškov, ki bi usmerjal odločitve za naložbe, pa tudi druge ukrepe za:

- spodbujanje energetske učinkovitosti v vseh sektorjih;
- povečanje ozaveščenosti potrošnikov in njihove sposobnosti, da svojo kupno moč uporabijo v dobro nizkoogljicnega blaga in storitev;
- podpiranje naložb v infrastrukturo, ki bo potrebna;
- spodbujanje usposabljanja in krepitev zmogljivosti v ključnih sektorjih.

1.5 Odbor poudarja potrebo po aktivni industrijski politiki in usklajenih raziskavah in razvoju v podporo prehodu na nizkoogljicno gospodarstvo. Podpira predlog za tovrstne načrte kot strateško vizijo, ki bo vodila proces prehoda, zlasti na področju proizvodnje električne energije, prometa, gradbeništva in stanovanj, kmetijstva in ravnanja z odpadki.

1.6 Bistveno je, da se s strukturiranim in trajnim dialogom o posameznih strateških načrtih v ta proces popolnoma vključi tudi civilna družba.

2. Načrt

2.1 Načrt do leta 2050 predlaga ukrepanje, ki bi EU lahko omogočilo, da zmanjša emisije toplogrednih plinov v skladu s ciljem 80–95-odstotnega zmanjšanja v primerjavi z letom 1990, ki ga je februarja 2011 Svet potrdil za cilj EU.

⁽¹⁾ Mnenji EESO Evropa, gospodarna z viri – vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 in Vrh Rio+20: na poti k okolju prijaznemu gospodarstvu in boljšemu upravljanju - Prispevek evropske organizirane civilne družbe (glej stran 102 tega Uradnega lista).

2.2 Da bi to dosegli, Komisija v načrtu predlaga, da se je treba pripraviti na 80-odstotno zmanjšanje domačih emisij toplogrednih plinov do leta 2050, kar pomeni, da bi višji cilj 95 % dosegli s kupovanjem izravnnav na svetovnem trgu ogljika. Stroškovno bi bilo najbolj učinkovito zmanjšanje domačih emisij za 40 % do leta 2030 in za 60 % do leta 2040, vse v primerjavi z ravnmi iz leta 1990; zmanjšanje za 25 % do leta 2020 bi bilo v okviru tega napredovanja.

2.3 Za energetske sektor je v načrtu predvideno, da bodo do leta 2050 tehnologije z nizkimi emisijami ogljika zagotavljale skoraj 100 % električne energije. Za to bodo potrebne velike naložbe v obnovljive vire in razvoj novih pametnih omrežij po vsej Evropi, za kar bo glavno gonilo okrepljeni sistem za trgovanje z emisijami.

2.4 Za promet je do leta 2050 predvideno 60-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Komisija v načrtu predlaga, da bo treba nadaljevati z razvojem biogoriv, zlasti za letalstvo in težka gospodarska vozila. Vendar pa ugotavlja, da se z razvojem biogoriv povezujejo tudi prehranska varnost in okoljski problemi, ter poudarja, kako pomembno je razviti biogoriva druge in tretje generacije, ki bodo bolj trajnostna.

2.5 Za grajeno okolje se v načrtu poudarja, kako pomembno je hitro zagotoviti izvajanje standardov, po katerih nove stavbe ne bodo smele imeti skoraj nič emisij ogljika, ter izpostavlja izziv izboljšanja energetske učinkovitosti obstoječih stavb.

2.6 Za industrijo sta predvidena nadaljnje izboljšanje energetske učinkovitosti in prehod na energetske manj intenzivne načine proizvodnje. Vsaka panoga bo potrebovala specifične rešitve in za vsak sektor bo potreben specifičen časovni načrt. Pomembno je zagotoviti, da se energetske intenzivne panoge zaradi ukrepov za zmanjšanje emisij ogljika ne bodo preprosto preselile v manj regulirane dele sveta (selitev virov CO₂).

2.7 Za kmetijstvo in gozdarstvo sta potrebna večja energetska učinkovitost in prakse, ki povečajo zmogljivosti upravljanih zemljišč za skladiščenje in zadrževanje ogljika. V načrtu je omenjena tudi biomasa kot potencialni trajnostni vir energije, če se ustrezno preučijo vse njene posledice. Na splošno je treba najti rešitve, s katerimi bi rastoče povpraševanje po živilih oziroma biomasi uskladili s cilji podnebne politike.

2.8 Za doseganje vseh teh ciljev bodo v naslednjih 40 letih potrebne dodatne javne in zasebne naložbe v višini približno 270 milijard EUR letno. Gre za 1,5 % BDP EU oziroma 8 % trenutne ravni naložb, kar je veliko pod ravno, ki jo že dosega nekatera gospodarstva v vzponu, ki si resno prizadevajo za čim nižje emisije.

2.9 Dodatna javna sredstva za financiranje teh naložb bo mogoče zagotoviti s prihodki iz naslednjega kroga prodaje pravic iz sistema za trgovanje z emisijami na dražbi. Vse programe javnih naložb bi bilo treba tudi bolj sistematično uporabiti za spodbujanje dodatnih sredstev zasebnega sektorja.

2.10 Med drugimi prednostmi, ki jih prinaša prehod na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika, so tudi manjša odvisnost od uvoza fosilnih goriv, večja energetska varnost, ustvarjanje novih delovnih mest ter izboljšanje kakovosti zraka in zdravja.

2.11 Komisija v sporočilu ne predlaga konkretnih novih politik in ukrepov. Nakazala je več področij, na katerih bodo na ravni EU ali državni ravni potrebne nove strategije ali politične pobude, da bi v naslednjih 40 letih dosegli potrebni prehod. Časovni načrt za leto 2050 vsebuje pomembno spremembo – namesto novih zavezujočih ciljev je poudarek sedaj na ukrepih. Spodbuja tudi razpravo; države članice EU same odločijo o tem, ali bodo sprejele nove cilje. Sprejeti bo treba izredno pomembno politično odločitev: ali določanje ciljev „od zgoraj navzdol“ ali sprejetje politike tehnoloških inovacij „od spodaj navzgor“.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Načrt se zanaša na posebne ekonomske modele, da bi pokazali stroškovno najučinkovitejše načine za doseganje ciljev za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2050. Za to, da bi lahko uporabljeni metodologiji v celoti zaupali, bi moralo biti na voljo več podatkov o strukturi modelov, o podatkih, ki so bili uporabljeni zanje, ter o opravljenih preizkusih občutljivosti. Kljub temu se metodologija že zdaj zdi dovolj zanesljiva, da podpre glavno ugotovitev, tj. da se mora obseg naložb bistveno povečati, če naj do leta 2050 dosežemo nizkoogljično gospodarstvo.

3.2 Odbor zlasti odločno podpira v načrtu zapisan sklep, da je za stroškovno učinkovitost bistven zgodnji napredek. Ta lahko pospeši uvajanje novih tehnologij, zniža njihovo ceno, z njim se lahko izognemo dragim in potratnim novim naložbam v obrate z velikimi emisijami ogljika, a kratko življenjsko dobo, lahko pa tudi prinese ekonomski zagon za potrebne spremembe.

3.3 Načrt je koristen le, če usmerja ukrepanje. Njegov ključni preizkus bo, v kolikšni meri lahko postane sestavni del oblikovanja politik in sprejemanja odločitev ključnih vpletenih evropskih akterjev – v vladah, energetskem sektorju in drugih bistvenih industrijskih sektorjih ter pri odločitvah posameznih potrošnikov.

3.4 Politične, gospodarske in tehnološke spremembe bodo v prihodnje zahtevale nekaj prožnosti glede izbire konkretne poti, to pa ne bi smel biti izgovor za neodločnost in zamude. Načrt bi si moral zagotoviti soglasje vseh ključnih akterjev glede narave in tempa potrebnega napredovanja ter potrebnega širjenja obsega naložb. Posebno prioriteto bi morale dobiti naložbe, ki bodo izboljšale zanesljivost oskrbe z energijo v Evropi, glede na negotovosti, povezane s številnimi obstoječimi viri energije za Evropo v prihodnjih letih.

3.5 Načrt bi moral tudi pomagati povečati zavest splošne javnosti in potrošnikov o nujnosti prehoda na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika ter o tem, da bo moral vsak posameznik odigrati svojo vlogo. Bistveno je, da bo to „pravičen prehod“, ki bo pošten do vsakogar in se bo vsem pomagal prilagoditi na potrebne spremembe.

3.6 Več drugih držav (vključno s Kitajsko, ZDA, Južno Korejo itd.) si izjemno prizadeva za razvoj in uporabo tehnologij z nizkimi emisijami ogljika, da bi prevzele tehnološko vodstvo in konkurenčno prednost v tem novem sektorju industrijske rasti. Bistveno je, da tudi Evropska unija vложи podobna prizadevanja, če noče zaostati v tej zelo konkurenčni tekmi za vodstvo na področju bolj zelene tehnologije z nizkimi emisijami ogljika.

3.7 Obstoječi cilji 20-20-20 za večjo uporabo obnovljivih virov energije, večjo energetske učinkovitost in zmanjšanje emisij ogljika, ki naj bi jih dosegli do leta 2020, že pomenijo konkreten cilj za EU v tem letu in jih je treba nujno doseči. Odbor znova poziva Svet, Parlament in Komisijo, naj čim prej preučijo vprašanje zaostitve cilja za leto 2020 na najmanj 25-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020 in sicer na podlagi doseženega napredka na pogajanjih COP17 in predvidenega gospodarskega razvoja Skupnosti na poti do 80-odstotnega zmanjšanja emisij, načrtovanega za leto 2050.

3.8 Seveda bi bilo dobrodošlo, če bi lahko takšna poteza sovpadla z napredkom pri iskanju splošnega dogovora o novih ciljih v okviru procesa mednarodnih pogajanj o podnebnih spremembah. Vendar dejstvo, da takega dogovora še ni, ne sme biti razlog za prestavljanje nadaljnjih ukrepov v okviru tega, kar mora narediti EU sama za doseganje lastnega dolgoročnega cilja za leto 2020, tj. izboljšanje zanesljivosti lastne oskrbe z energijo in ohranitev konkurenčnega položaja v tekmi na področju zelenih tehnologij.

3.9 Odbor tudi poziva EU, naj se naglo loti sprejemanja okvirnih ciljev za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 40 % do leta 2030 in 60 % do leta 2040, da bodo tisti, ki odločajo o naložbah v energetski in druge ključne sektorje, dobili zanesljive smernice.

3.10 Znesek 270 milijard EUR letno, potreben za nove naložbe, je velik, ker pa znaša le 1,5 % BDP EU, ni nedosegljiv – če bodo seveda davčni in drugi okvirni signali pozitivno zastavljeni in bodo takšni tudi ostali. Odbor močno podpira zahtevo, da je ta okvir trden in predvidljiv in da bo vrsti naložb, ki bodo potrebne, zagotavljal ustrezna jamstva.

3.11 Načrt vsebuje cilje, za katere bosta potrebna tako povpraševanje na trgu, *market pull* (tj. konkurenčen integriran energetski trg EU, potrebna mrežna infrastruktura in določanje cen za emisije ogljika), kot spodbujanje tehnologij, *technology push* (tj. podpora raziskavam in razvoju, predstavitev in zgodnjemu uvajanju, kot to določa načrt SET⁽²⁾). Podpora za zgodnje in čim širše uvajanje novih, revolucionarnih, nizkoogljicnih tehnologij je posebej pomembna za hitrejšo nabiranje izkušenj in znanja ter stopnjo prevzemanja. Ohraniti je treba prejšnje proračunske obveznosti na tem področju.

3.12 Če želimo zagotoviti, da nove tehnologije z visoko evropsko dodano vrednostjo in dolgoročno pozitivno ekonomsko stopnjo donosa ne propadejo v zgodnjih fazah razvoja, je zlasti pomembno premostitveno financiranje. EU bi morala:

- tehnologijam iz načrta SET zagotoviti finančno podporo z njim prilagojeno kombinacijo subvencij in posojil,
- pravila za oddajo javnih naročil uskladiti s cilji načrta SET,
- zagotoviti, da tudi Kohezijski sklad in strukturna sklada vedno delujejo v podporo ciljem glede nizkih emisij ogljika v infrastrukturnih in drugih projektih.

3.13 Načrt daje velik poudarek evropskemu sistemu za trgovanje z emisijami ogljika, s katerim naj bi dosegli potrebne spremembe in naložbe. Prvotni namen sistema je bil sprožiti svetovni trend in se umestiti v mednarodni sistem trgovanja z emisijami (po načelu „omeji in trguj“, *cap-and-trade*), ki bi postavljial vse nižjo svetovno mejo emisij ogljika v skladu s ciljem 2 °C. Oblikovala naj bi se svetovna cena za trgovanje z emisijami ogljika na svetovnem trgu, ki bi lahko – ko bi se uveljavil – bil že sam po sebi pomemben instrument za potrebno preusmeritev naložb v nizkoogljicne tehnologije prihodnosti. Sedanji evropski sistem za trgovanje pa deluje sam zase in niti v Evropi ne zagotavlja potrebne spodbude za obsežno povečanje novih, bolj zelenih naložb.

3.14 Odbor zato predlaga, da bi morala Komisija zdaj razmisliti o pripravi obsežnega novega svežnja ukrepov, s katerim bi dosegli naglo spremembo naložbenih prioritet, ki je potrebna. Sveženj bi moral obvezno vključevati reformo in okrepitev sistema trgovanja z emisijami (tokrat bi moral biti zamišljen kot evropski ukrep in ne kot predhodnik svetovnega sistema), s posebnim ciljem zbrati obsežna sredstva v podporo raziskavam in razvoju ter uvajanju novih tehnologij in podporne infrastrukture. Vključevati pa bi moral tudi vrsto drugih davčnih in regulativnih ukrepov ter ukrepov, usmerjenih v potrošnike.

⁽²⁾ Evropski strateški načrt za energetske tehnologije, glej: http://ec.europa.eu/energy/technology/set_plan/set_plan_en.htm.

3.15 Celovit sveženj

a) Okrepitev sistema trgovanja z emisijami

Odbor priporoča obsežno revizijo sistema trgovanja z emisijami. Pomembna so zlasti štiri področja:

- treba je najti možnosti, da se spodbudijo zmogljivosti sistema za podporo inovacij in uvajanje novih tehnologij z nizkimi emisijami ogljika, kot to predvideva načrt SET; prihodki od prodaje pravic za emisije bi se uporabili v podporo raziskav in razvoja, predstavitev in zgodnje uvajanje;
- obravnavati je treba potencialni problem selitve virov CO₂, tj. preselitve industrije (zlasti panog z visokimi emisijami ogljika) izven EU. Zamisel o svetovnem trgu z emisijami se ni uresničila, zato bi bile zdaj morda upravičene meje izravnave cen. Dokler takega trga ni, bi morala Komisija nadalje zagotavljati konkurenčnost podjetij, ki so dejansko prizadeta zaradi selitve virov CO₂;
- pregledati bi bilo treba vključenost sektorjev (Odbor je v prejšnjih mnenjih že izrazil zadovoljstvo zaradi razširitve sistema trgovanja z emisijami na letalski sektor in pozval, naj velja tudi še za pomorski sektor);
- poostri in razširiti bi bilo treba mednarodne mehanizme izmenjav za spodbujanje stroškovno učinkovitega zmanjšanja emisij v državah v razvoju (kar pa ne bi smel biti izgovor za zmanjšanje prizadevanj za doseganje ciljev glede zmanjšanja doma).

b) Regulativni ukrepi in energetska učinkovitost

Nekatera področja, kot je energetska učinkovitost, se ne odzivajo močno na signale cen. Za uveljavitev in izvajanje višjih standardov energetske učinkovitosti za stanovanja in druge stavbe, avtomobile in druga vozila ter potrošniške izdelke različnih vrst so potrebni ostrejši evropski ukrepi. Pozivamo, da se po temeljiti oceni učinka v zvezi z direktivo o energetske učinkovitosti (COM(2011) 109 konč.) sprejmejo odločni nadaljnji ukrepi.

c) Večja vloga potrošnikov

Potrošnike je treba spodbuditi, da aktivno prispevajo k nastanku nizkoogljicne družbe s kupovanjem okolju prijaznega blaga in storitev, zlasti:

- s povečanjem verodostojnosti pobud o okolju prijaznih oznakah in usklajevanjem njihovih standardov,
- s spodbujanjem dostopnosti učinkovitih in trajnostnih potrošniških izdelkov,
- z razširitvijo vseevropskega notranjega energetskega trga.

Potrošniki se morajo zavedati svoje vloge v nizkoogljicni prihodnosti, treba pa je tudi spodbujati partnerstva za sodelovanje z javnim sektorjem.

d) Infrastruktura

Za infrastrukturo, ki bi lahko podprla nove tehnologije z nizkimi emisijami ogljika in zagotovila interoperabilnost, kot so nova pametna električna omrežja, bodo potrebne velike naložbe za vso Evropo, da bi zagotovili skladnost tehničnih specifikacij in čim boljše delitev energije. Priporočamo, da Komisija pripravi nadaljnjo študijo o možnostih za razvoj vseevropske infrastrukture v podporo prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika, ter o povezanih naložbenih in institucionalnih strukturah.

e) Krepitev zmogljivosti in posledice za zaposlovanje

Zelo pomembno je, da se družbene posledice širitve in krčenja v različnih sektorjih, na katere bo vplival prehod na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika, vnaprej analizirajo in ocenijo ter da se pripravijo izčrpna sektorska orodja in ukrepi, s katerimi bi se pridobila potrebna znanja in zmogljivosti, tistim, ki bodo opustili starejše gospodarstvo z velikimi emisijami ogljika, pa bi se ponudilo preusposabljanje ali drugačna pomoč, da bi bilo prestrukturiranje družbeno pravično.

f) Davčni ukrepi

Nevtralne davčne reforme za povečanje obdavčitve goriva z veliko vsebnostjo ogljika (in drugih naravnih virov) ter spodbujanje zaposlovanja in boljše socialne varnosti bodo imeli bistveno vlogo pri usmerjanju prehoda na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika. Politično ozračje verjetno še ni primerno za oživetev prejšnjega predloga za vseevropski davek na CO₂, vendar bi si bilo treba kar se da prizadevati za spodbujanje takšnih reform na nacionalni ravni. Odbor je zadovoljen tudi z nedavnim predlogom za davek na finančne transakcije in poziva, da bi se ti prihodki usmerili v spodbujanje naložb v gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika.

4. Ugotovitve po posameznih sektorjih

4.1 Energetika. Stroški obnovljivih virov v zadnjih letih vztrajno padajo. Zdaj je treba povečati naložbe, da bi stroške znižali na konkurenčno in dostopno raven. Obenem je treba ohraniti dovolj električne energije za pokrivanje osnovne obremenitve ali razviti sisteme za shranjevanje in distribucijo, da bi premagali težave z neenakomernostjo oskrbe z energijo iz vetra in fotonapetostnih sistemov.

4.2 Za večje vključevanje obnovljivih virov je bistven tudi razvoj koncepta pametnega omrežja na evropski ravni. Sedanje zmogljivosti evropskega električnega omrežja za absorpcijo energije iz neenakomernih obnovljivih virov so omejene in sistem mora imeti dovolj električne energije za pokrivanje osnovne obremenitve iz neobnovljivih virov (vključno z jedrskimi elektrarnami). Potreben bo obsežen razvoj pametnih integriranih omrežnih sistemov (vključno z upravljanjem povpraševanja industrijskega sektorja in gospodinjstev) ter velikih zmogljivosti za shranjevanje lahko dostopnih virov energije (baterij, črpalnih hidroelektrarn itd). Če bodo del rešitve tudi jedrska energija in fosilna goriva s sistemi za zajemanje in shranjevanje CO₂, je to vprašanje treba obravnavati odkrito in ga najbrž rešiti za vsak primer posebej ali za vsako državo posebej.

Pričakujemo, da se bo prihodnji načrt za energijo do leta 2050 s temi možnostmi podrobneje ukvarjal in predvidel večje usklajevanje proizvodnje in prenosa energije po Evropi.

4.3 Naložbe v tehnologije z nizkimi emisijami ogljika utegnejo pospešiti stopnjo naložb prek meje donosnosti po oceni trga. Zaradi tega bodo potrebna javna sredstva zlasti za predstavitev in zgodnje uvajanje. Nadaljnji razvoj načrta SET je za gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika bistven.

4.4 **Prometni sektor.** Odbor podpira stališče, ki ga je Komisija opisala v sporočilu glede potrebnega prehoda v prometnem sektorju. Pri vseh obstoječih tehnologijah je treba izboljšati učinkovitost glede emisij ogljika. Spodbujati je treba nove tehnologije, kot je elektrifikacija cestnega prometa. Poleg tega je treba spodbujati tretjo generacijo biogoriv, ki zmanjšujejo emisije obstoječega voznega parka gospodarskih vozil in dopuščajo promet težkih tovornih vozil brez fosilnih goriv. Spodbujati je treba tudi prehod na druge oblike prevoza, oziroma uporabo učinkovitega javnega in nemotoriziranega prevoza. EU in države članice morajo za spodbujanje teh sprememb uporabiti javna sredstva, davčne politike in regulativne ukrepe. EU se mora zavzeti za odločno usklajevanje in spodbujanje ter opredeliti cilje in roke za nekatere potrebne konkretne spremembe.

4.5 Na področju avtomobilov in drugih cestnih vozil so se standardi glede emisij izkazali za zelo učinkovite pri njihovem zniževanju. Zakonsko določeni standardi glede emisij pomenijo najvišjo stopnjo gotovosti za avtomobilsko industrijo in njene dobavitelje. Odbor je v svojih mnenjih v preteklosti že komentiral vse višje standarde za učinkovitost goriva za cestna vozila in se zavzel za hitrejši napredek na tem področju ⁽³⁾. Ta priporočila ponavljamo.

4.6 Odbor ugotavlja, da ima povečevanje učinkovitosti motorja z notranjim izgorevanjem fizikalno mejo, in Komisiji predlaga, da dolgoročno perspektivo načrta za nizke emisije ogljika in absolutno nujnost zmanjšanja emisij iz sektorja cestnih vozil izkoristi za to, da se postavi na čelo pospešenih prizadevanj za razvoj in uvajanje vozil brez emisij ogljika, ki uporabljajo trajnostno pridobljen vodik ali električno energijo, pridobljeno na čistejši način.

4.7 Odbor ima še naprej pridržke glede tega, koliko se lahko zanesemo ali bi se morali znesti na povečevanje uporabe biogoriv, in je prepričan, da ima Komisija prav, ko predvideva omejitve uporabe biogoriv na nišna področja prometnega sektorja, ki jih je težko elektrificirati, in kjer jih je mogoče uporabljati za zmanjšanje emisij obstoječega voznega parka. Sem sodijo tudi prizadevanja za razvoj ogljično učinkovitejših biogoriv druge in tretje generacije.

4.8 **Grajeno okolje.** Pri spodbujanju nizkoogljičnih stanovanj in drugih stavb napredujemo prepočasi. Stanovanjski sektor ima zelo nizko stopnjo prenavljanja, zato je njegov ključni izziv

določiti in izvajati obsežne programe za izboljšanje energetske učinkovitosti obstoječih bivališč. Odbor priporoča, da Komisija ukrepa čimprej in:

— takoj ko je mogoče, postavi obvezujoče standarde ničnih emisij ogljika za vse nove stavbe, tako javne kot zasebne, ki bi veljali za stanovanja in druge stavbe, pri čemer je treba upoštevati podnebne razlike;

— uvede obvezujoče količinsko opredeljene cilje in programe za izboljšanje energetske učinkovitosti obstoječih stavb vseh vrst, kolikor je to mogoče.

4.9 **Industrija.** Načrt mora biti na tem področju jasen glede političnih posledic predlagane poti za evropsko industrijo, to pa zaradi potencialnega učinka na konkurenčnost in zaposlovanje. Sedanje cilje bi bilo treba dodobra oceniti in natančno analizirati vsak industrijski sektor posebej. Pri nekaterih industrijskih postopkih (proizvodnja jekla, cementa itd.) so emisije ogljika sestavni del samega kemijskega procesa, zato v teh sektorjih morda obstajajo osnovne omejitve glede tega, koliko je mogoče emisije toplogrednih plinov zmanjšati, razen v primeru, če je mogoča obsežna zamenjava z novimi proizvodi ali so na voljo novi načini zajemanja ogljika. Različne industrijske sektorje je zato treba analizirati in za vsakega izdelati poseben načrt za nadaljnje zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

4.10 Odbor Komisijo poziva, naj pojasni, ali sta načrtovana analiza in zmanjšanje vsebovanega ogljika (ali ogljika iz zunanjih virov) del njenega načrta. Svetovne emisije iz proizvodnje izvoznega blaga so se s 4,3 Gt (gigaton) CO₂ leta 1990 (20 % vseh emisij) povečale na 7,8 Gt CO₂ leta 2008 (26 %). Navidezno zmanjšanje emisij v državah članicah se lahko izniči z uvozom proizvodov, ki so bili v preteklosti izdelani v EU. Učinkovit nadzor na tem področju bi moral vključevati kombinacijo mejnih davčnih izravnav ali nadzora, pa tudi spremembo v vzorcih notranje porabe – v obeh primerih gre za zelo občutljivi področji.

4.11 **Kmetijstvo in gozdarstvo.** Odbor se strinja, da bi bilo treba v okviru prihodnje revizije SKP posvetiti pozornost spodbujanju energetske učinkovitosti in nizkoogljičnih kmetijskih praks ter še izboljšati že doseženo 20-odstotno zmanjšanje (1990–2006). Obenem bi bilo treba podpreti načine za spodbujanje in podporo gospodarjenju z zemljišči in gozdovi, s katerim bi omogočili čim večje skladiščenje in zadrževanje ogljika. Kmetje, ki sodelujejo v kratkih, lokalnih dobavnih verigah, bi morali dobiti podporo. V tem sektorju so velike možnosti za zmanjšanje emisij CO₂ iz fosilnih goriv in neobnovljivih materialov. Vendar pa je v kmetijstvu jasno vidno nasprotje med cilji, namreč med potrebo po večji proizvodnji na eni strani in zahtevo po intenzivnejšem zajemanju ogljika v tleh in biomasi na drugi. Na vprašanje, kako odpraviti to nasprotje, še ni odgovora. Po našem mnenju sta rastoče svetovno povpraševanje po živilih, pri proizvodnji katerih se sprošča veliko CO₂, in povečana uporaba biomase v popolnem nasprotju z zamislivi o manjši uporabi gnojil, razširitvi sekvenciacije, preprečevanju preoravanja pašnikov itd. Predlagani ukrepi tega nasprotja ne odpravljajo.

⁽³⁾ UL C 44, 16.2.2008, str. 53–56.

4.12 **Odpadki.** Evropska strategija odlaganja odpadkov še vedno daje prednost zmanjševanju nastajanja odpadkov, spodbujanju ponovne uporabe ali recikliranja ter čim manjšega onesnaževanja in degradacije tal. Poleg ocene različnih načinov odlaganja odpadkov predlagamo, da se Komisija osredotoči tudi na prispevek, ki ga lahko ravnanje z odpadki in obdelava odpadkov zagotovita za bolj trajnostno in nizkoogljično gospodarstvo. Preučiti bi bilo treba zlasti uporabo odpadkov kot goriva iz obnovljivih virov ter izkoriščanje plina iz odlagališč odpadkov (metana) za proizvodnjo energije.

V Bruslju, 22. septembra 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
